

ارتباط بین نگرش مذهبی و رضایت از زندگی زناشویی کارمندان زن شهرستان دزفول

مهتاب ثابت عمل^۱، مهران محبیان فر^{۲*}، مریم احمدی^۳، طیبه عبادی^۴، روشنگ اردشیرزاده^۵، امیرعلی رجنی^۶

^۱ کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول. ایران

Email: m.sabet.amal1234@gmail.com

^۲ کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات اهواز. ایران (نویسنده مسئول)

Email: mehran.mohebian@gmail.com

^۳ کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فاطمه زهرا (س) اهواز. ایران

Email: mahdiya.ahmadi1398@gmail.com

^۴ کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، مجموعه دانشکده پرستاری مامایی بویه، گرگان. ایران

Email: T_Ebadi695@yahoo.com

^۵ کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی دانشگاه پیام نور اندیمشک. ایران

Email: ar.roshanak@yahoo.com

^۶ ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زرنند، کرمان، ایران.

Email: Amirali.Rajani1996@yahoo.com

چکیده

در این پژوهش به بررسی ارتباط بین نگرش مذهبی و رضایت زناشویی می‌پردازیم. برای بررسی این پژوهش ۱۰۰ نفر از کارمندان زن شهرستان دزفول، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند و از طریق پرسشنامه‌ی نگرش سنج مذهب گلریز و براهن که شامل ۲۵ سوال است و پرسشنامه رضایت زناشویی سلیمانیان که شامل ۴۷ سوال است؛ مورد ارزیابی قرار گرفتند و جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. دو فرضیه این پژوهش، بین نگرش مذهبی با رضایت از زندگی زناشویی کارمندان زن شهرستان دزفول رابطه وجود دارد و فرضیه فرعی این پژوهش، بین سن و نگرش مذهبی کارمندان زن شهرستان دزفول رابطه وجود دارد. با توجه به نتایج بدست آمده می‌توانیم عنوان داریم، هر دو فرضیه پذیرفته می‌شود. نگرش‌های مذهبی و سن می‌تواند سبب فزونی رضایت زناشویی شود.

کلمات کلیدی: نگرش مذهبی، رضایت زناشویی، سن، زنان کارمند

مقدمه:

یکی از عوامل تعیین‌کننده سلامت خانواده رضایت زناشویی است، که همسران در ازدواج تجربه می‌کنند. رضایت زناشویی، علاقه مندی زوجین به یکدیگر و نگرش مثبت و لذتبخشی است که زن و شوهر از جنبه

های مختلف روابط زناشویی مثل ارتباط، مسائل شخصیتی، حل تعارض، مسائل مالی، و فرزندان دارند. عوامل متعددی رضایتمندی زناشویی زوجین را تحت تأثیر قرار می دهد. هر یک از مطالعات انجام شده، اثر جنبه خاصی از ویژگی های فردی و اجتماعی را در کیفیت زندگی مشترک مورد پژوهش قرار داده اند (اورکی، فردآقایی، ۱۳۹۸). در واقع می توان گفت خانواده به عنوان یک نهاد تربیتی هنوز در دنیای مدرن وظایف خطیری بر عهده دارد که برای انجام این وظایف امنیت روانی لازم است. ایجاد امنیت خود مستلزم رضایت و سازگاری بین زوجین می باشد (مختاری و همکاران، ۱۳۹۵). ازدواج و تشکیل خانواده، مسیری است که آن را یکی از جریانهای مهم زندگی فردی می نگرند. آیه های قرآن افراد را به ازدواج دعوت کرده؛ همچنین پیامبر اکرم (ص) برای استمرار این امر میفرماید: «فانكحوا الکفاء» یعنی با افراد همشأن خود ازدواج کنید. با اینکه ازدواج امری ضروری برای سعادت و کامیابی آدمی به شمار می آید، ولی رسیدن به سعادت و رضایت زوجها به سادگی فراهم نمی شود و امروزه آمار طلاق در جامعه ی ایران نشان دهنده ی آسیب های اساسی وارد آمده بدین امر مقدس است. (مشیریان فراخی و همکاران، ۱۳۹۵). در واقع رابطه زناشویی پیوند دو شخصیت است و هر یک از همسران با پیشینه تحولی و سبک شخصیتی گوناگون به زندگی مشترک قدم می گذارند (اورکی، فردآقایی، ۱۳۹۸). ارتباط در تعیین رضایت زناشویی و ایجاد روابط نزدیک و صمیمیت بین زوجین نقش مهمی بازی می کند. وجود نقص در برقراری ارتباط به آشفستگی رابطه منجر می شود. زندگی اغلب زوجها به دلیل فقدان مهارت های ارتباطی و سبک ارتباط ناسالم به یک رابطه موازی و بدون صمیمیت می انجامد (منجری و همکاران، ۱۳۹۱). از اقدامات مهم و اولیه بهداشت روانی در خانواده، تحقق رضایت زناشویی و مساعدسازی محیط خانوادگی است، تعهد مذهبی همسران در تحقق امر مهم رضایت مندی زناشویی آنان موثر می باشد. نتایج بدست آمده نشان داده که مذهب شامل رهنمودهایی برای زندگی و ارائه دهنده سامانه باورها و ارزش ها است که می توانند زندگی زناشویی را متأثر سازند. (موسوی، ۱۳۹۳). کاپلان و مادوکس^۱ بیان می کنند که رضایت مندی زناشویی تجربه ای فردی در ازدواج است که می تواند تنها از طریق هر شخص در پاسخ به درجه خوشایندی زناشویی اش ارزیابی شود. این رضایتمندی ممکن است از دید زن یا مرد متفاوت باشد. نهایت اینکه رضایت زناشویی به معنای داشتن احساس خوب در زندگی است (کاپلان، مادوکس، ۲۰۰۲). دین به مثابه عمیق ترین منبعی است که موجودیت انسان در آن پرورش یافته و تمام ابعاد آن از جمله وحدت انسان با خداوند به آن وابسته است. در همین راستا، نگرش مذهبی عبارت است از اعتقادات منسجم و یک پارچه توحیدی که خداوند را محور امور می داند و ارزش ها، اخلاقیات، آداب و رسوم و رفتارهای انسان با یکدیگر، طبیعت و با خویشتن را تنظیم می کند (بشیریان و همکاران، ۱۳۹۷). مذهب سیستم سازمان یافته ای است از باورها شامل ارزش های اخلاقی، رسومات، مشارکت در جامعه دینی برای اعتقاد راسخ تر به خدا یا یک قدرت برتر است. باورهای مذهبی شیوه مؤثری برای مقابله با مصایب، تجارب دردناک و نشانه های بیماری است. همچنین در زمان مشکلات و ناراحتی ها بر چگونگی روابط انسانی اثر می گذارند. باورهای مذهبی اعضای یک خانواده می تواند بر شیوه ارتباط آن ها با یکدیگر و حفظ جایگاه و مرزهایی که بین اعضای خانواده وجود دارد، تأثیر زیادی داشته باشد (منجری و همکاران، ۱۳۹۱). در پژوهشی دیمارس^۲ و همکاران عنوان کردند که دینداری مهم ترین عامل در تفاهم زوجین است و مذهب تأثیرات مهمی بر رابطه زوجین دارد. عدم تجانس مذهبی باعث اضطراب و افسردگی در زنان می شود و این نشان می دهد که زنان از این نابرابری بیشتر متأثر می شوند (دیماریس، ۲۰۱۰). همچنین مارش و دالوس^۳ با بررسی نقش دین و تجانس مذهبی در بین زوجین، به این نتیجه

¹ Kaplan & Maddux

² Demaris

³ Dallos & Marsh

رسیدند که مذهب نقش مهمی در رضایت زناشویی دارد (مارش و دالوس، ۲۰۰۰). آلمان و مارتین نیز در مطالعه خود دریافتند زوجینی که نمره آنان در ویژگی توافق جویی و مسئولیت پذیری پایین تر است رضایت زناشویی ضعیف تری را گزارش کرده اند (آلمان و مارتین، ۲۰۱۴). مذهب به عنوان یک میانجی، بر فرآیند فکری و ارزیابی رویدادهای روزمره زندگی فرد تأثیر می گذارد، بدین ترتیب حتی بسیاری از رویدادهای به ظاهر منفی، مثبت و معنی دار ارزیابی می شدند و فرد از آن ها احساس مثبتی خواهد داشت. دور ماندن از باورهای اصیل مذهبی راه را برای ابتلا فرد به کشمکش های روانی، احساس پوچی، بی هدفی، یاس و ناامیدی در برابر محرومیت ها، ناملایمات و فشارهای روانی هموار می سازد (امینی راستایی و همکاران، ۱۳۹۴). ایمان نیز به منزله تصدیق قلبی با رسوخ در عمق وجود انسان ها، باعث فراگیر شدن اثر مذهب و آموزه های آن در همه رفتارهای انسان می شود، از این رو می توان ایمان را مایه و نهاد اصلی سرمایه مذهبی فردی دانست. البته ایمان با اثرگذاری فزاینده بر سرمایه مذهبی فردی، ساختار سرمایه مذهبی اجتماعی را نیز شکل می دهد و آن را تقویت می کند. همچنین وجود ایمان به خدا، جهان پس از مرگ، رسالت و هدایت الهی، معنویت و فرشتگان، موجب می شود ساختارهای اعتقادی، عاطفی و عملکردی افراد به شدت تحت تأثیر قرار گیرد و بر آن اساس رفتار افراد به صورت مورد نظر مذهب شکل بگیرد. این شکل گیری ساختارهای رفتاری، تشکیل سرمایه است و حاصل، همان سرمایه ای است که سرمایه یا تعهد مذهبی می نامیم. با این وجود، این ساختارها می تواند بدون وجود ایمان نیز به صورت مذهبی شکل بگیرد. این شکل گیری می تواند بدون وجود ایمان فردی از طریق نهادهای اجتماعی، عادت ها و هنجارهای فردی و اجتماعی و مانند آن شکل بگیرد. از این رو اثر ایمان و سرمایه مذهبی دو اثر جداگانه است، اما این دو عامل بر یکدیگر مؤثر هستند (ابراهیمی، ۱۳۹۳) با تمام تفاسیر عنوان شده و با توجه به این که جامعه ایران، جامعه ای مذهبی شناخته می شود و از آن جا که مذهب و ابعاد جهت گیری مذهبی در روابط بین اعضای خانواده نقش مهمی را ایفا می کند. پرداختن به اثر نگرش مذهبی در روابط خانوادگی و رضایت زناشویی ضروری به نظر می رسد. پس سوال اصلی مطالعه حاضر این بود که آیا نگرش مذهبی بر رضایت زناشویی کارمندان زن شهرستان دزفول تأثیر دارد؟ و بر اساس این سوال نیز فرضیه ی اصلی پژوهش تدوین گردید: بین نگرش مذهبی با رضایت زناشویی کارمندان زن دزفول رابطه معناداری وجود دارد.

روش پژوهش

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این مطالعه شامل کلیه ی زنان کارمند شهرستان دزفول می باشد. در پژوهش حاضر از روش نمونه گیری تصادفی استفاده و تعداد ۱۰۰ نفر از زنان کارمند به عنوان نمونه انتخاب شدند. شرط لازم برای قبول بودن در تعداد نمونه ها متاهل بودن و گذشتن حداقل یک سال از زندگی مشترک بود.

ابزار اندازه گیری:

ابزار مورد استفاده در این پژوهش عبارت است از پرسشنامه های نگرش سنج مذهب گلریز و براهنی و رضایت زناشویی سلیمانیان.

۱) پرسشنامه نگرش سنج مذهب

این پرسشنامه دارای ۲۵ سوال است که توسط گلریز و براهنی (۱۳۵۳) تهیه و تدوین شد. این سوالات بر اساس مقیاس لیکرت (۰-۴) نمره گذاری شد که نمره (۷۶-۱۰۰) نگرش مذهبی عالی، (۵۱-۷۵) خوب، (۲۶-۵۰) متوسط و (۲۵ به پایین) نگرش مذهبی ضعیف تلقی می شود. اعتبار این آزمون از طریق ضریب همبستگی با آزمون آلپرت ورنون و لیندزی به دست آمده است که برابر با ۸۰٪ می باشد. همچنین در اعتبار یابی این پرسشنامه از طریق روش گروه های شناخته شده نیز استفاده شده و تفاوت میانگین بین دو گروه عادی و مذهبی معنی دار بود و میزان تهیه شده بین دو گروه تفاوت می گذارد. این پرسشنامه در سالهای

اخیر مورد ارزیابی مجدد قرار گرفت. پایایی این پرسشنامه از روش اسپیرمن_براون برابر با ۰/۶۳ و اعتبار آن با ۰/۲۴۸ به دست آمده است.

۲) پرسشنامه رضایت زناشویی فرم کوتاه سلیمانان

آزمون رضایت زناشویی سلیمانان (۱۳۷۳) از فرم ۱۱۵ سوالی آزمون رضایت زناشویی انریچ استخراج شده است. سلیمانان برای تهیه این آزمون ۴۷ سوالی که ضریب همبستگی بالایی با نمره کل آزمون داشته انتخاب کرده. این آزمون دارای ۱۲ عامل بوده و از ۴۷ سوال ۵ گزینه ای تشکیل شده که توسط مقیاس لیکرت نمره گذاری می شود. برای بررسی اعتبار آزمون بیشتر پژوهش ها از روش آلفای کرونباخ استفاده کرده اند. از جمله، منجزی و همکاران (۱۳۹۱) ۰/۸۲، خوشمرام و گلزاری (۱۳۹۰) ۰/۸۵، عباسی و همکاران (۱۳۹۰) ۰/۹۵، صابری و همکاران (۱۳۸۹) ۰/۹۴. به دست آمده است. ضریب اعتبار آزمون با استفاده از روش دو نیم کردن توسط حیدرئی و اقبال (۱۳۸۹) ۰/۸۸، حافظی و جامعی نژاد (۱۳۸۸) ۰/۸۰ و ... به دست آمد.

شیوه اجرا:

برای بدست آوردن داده های تحقیق به صورت تصادفی به ادارات شهرستان دزفول مراجعه شد و توضیحات لازم درمورد نوع و نحوه پاسخدهی به پرسشنامه ها به زنان کارمند داده شد و از آنها خواسته شد در کمال آرامش و با دقت و صحت به سوالها پاسخ دهند و در اخر خاطر نشان شد که نیازی به نوشتن نام و نام خانوادگی آنها نیست و پاسخ ها بصورت کلی و محرمانه تجزیه و تحلیل خواهد شد.

یافته های پژوهش:

در این پژوهش برای بررسی توصیفی متغیرها از آمارهای توصیفی و استنباطی استفاده شده است.

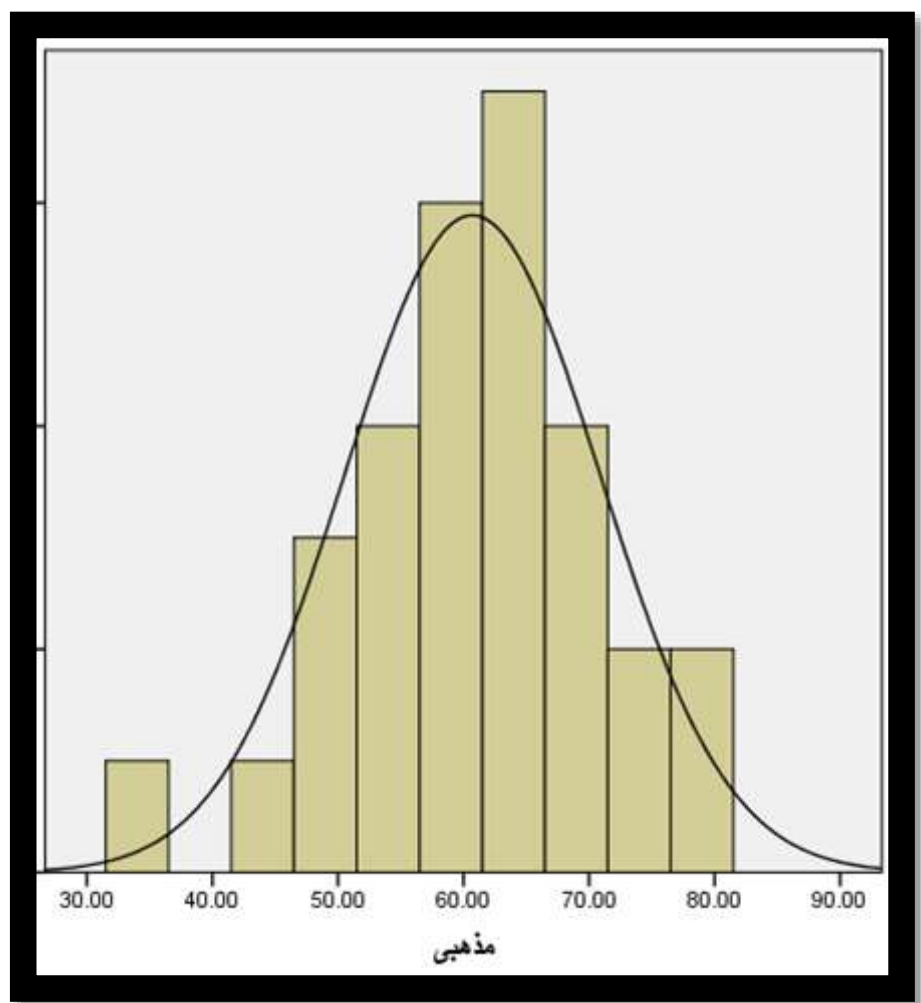
بررسی توصیفی متغیرهای پژوهش

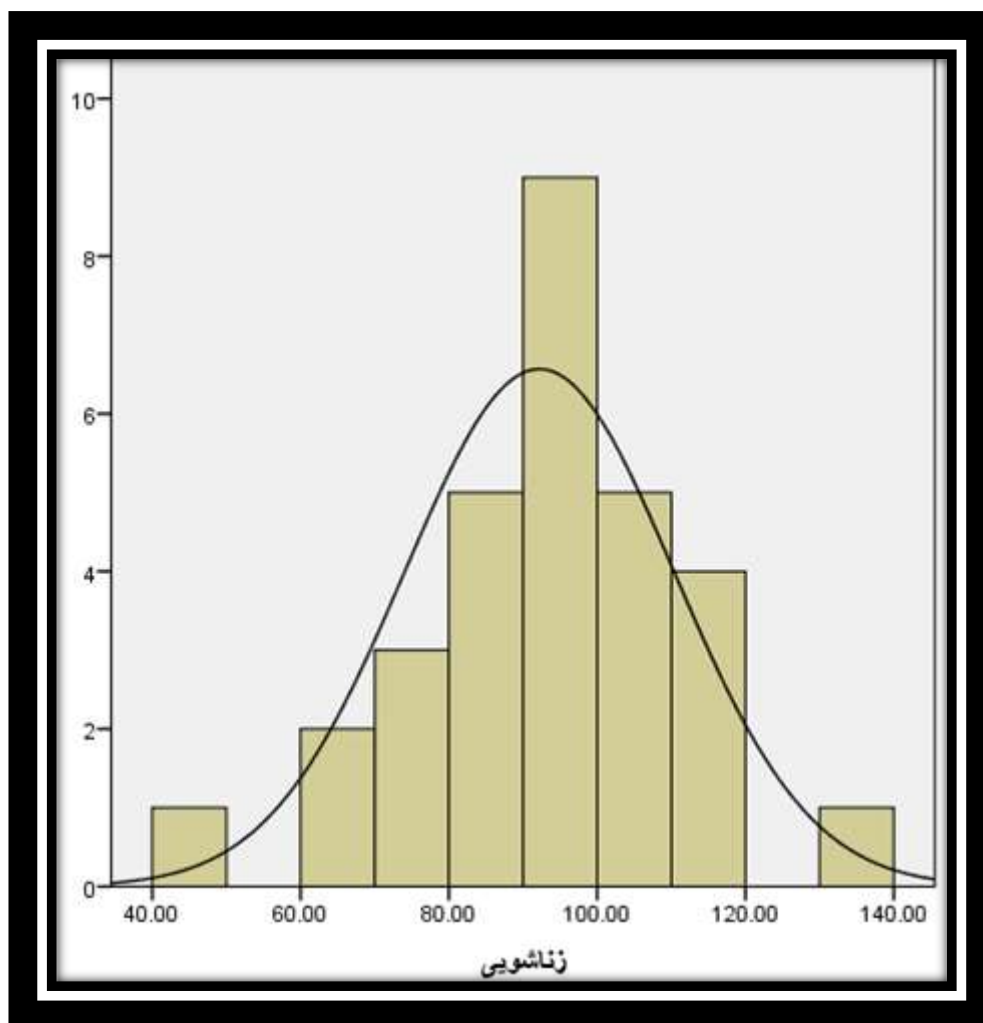
جدول ۱-۱: اطلاعات مربوط به آمار توصیفی نگرش مذهبی و رضایت زناشویی

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار
نگرش مذهبی	100	۶۰/۷	۱۰/۱۶
رضایت زناشویی	100	۹۲/۲۰	۱۸/۲۲

جدول بالا اطلاعات مربوط به آمار توصیفی نگرش مذهبی و رضایت زناشویی را نمایش می دهد. همانطور که مشخص است فراوانی نگرش مذهبی 100 نفر، میانگین برابر با ۶۰/۷ و انحراف معیار برابر با ۱۰/۱۶ می باشد. همچنین فراوانی رضایت زناشویی 100 نفر، میانگین برابر با ۹۲/۲۰ و انحراف معیار برابر با ۱۸/۲۲ می باشد.

در ذیل هم نمودارهای هیستوگرام نگرش مذهبی و رضایت زناشویی را می بینیم.

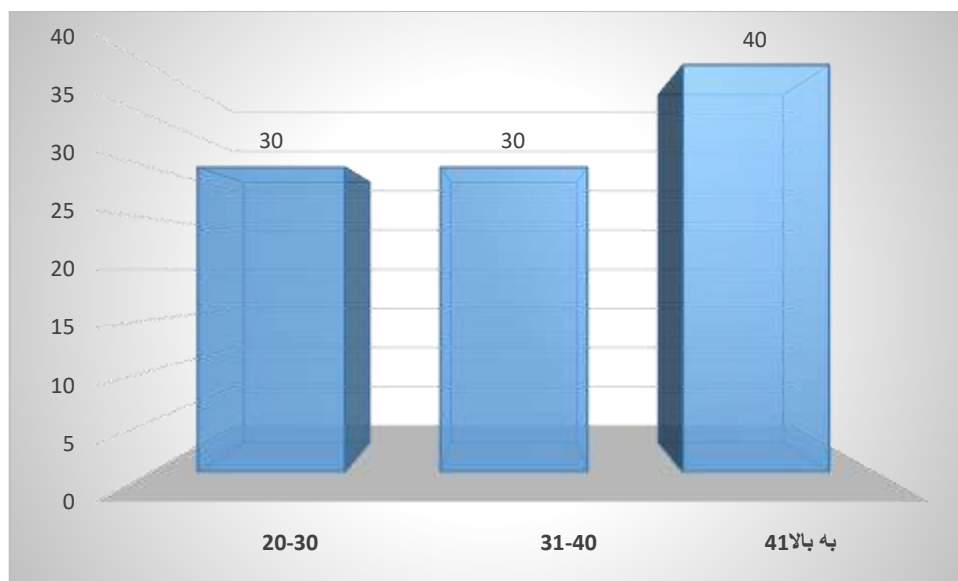

متغیر سن

جدول ذیل سن نمونه مورد بررسی را نشان می دهد:

جدول ۱-۲: اطلاعات مربوط به سن نمونه ها

سن	فراوانی	درصد
۲۰-۳۰	۳۰	۱۰
۳۱-۴۰	۳۰	۳۰
۴۱ به بالا	۴۰	۴۰
جمع کل	۱۰۰	۱۰۰

همانطور که مشخص است بیشترین فراوانی مربوط به افراد با سن بالاتر از ۴۱ است.

بررسی استنباطی متغیرهای پژوهش

به قسمتی از آمار که می تواند نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل نمونه را به جامعه تعمیم دهد آمار استنباطی گفته می شود. به عبارت دیگر آماره ها از طریق نمونه گیری بدست می آیند، سپس به کمک آزمون فرض به پارامترهای جامعه تعمیم داده می شوند.

فرضیه ۱: بین نگرش مذهبی با رضایت زناشویی کارمندان زن دزفول رابطه معناداری وجود دارد.

برای بررسی ادعای وجود همبستگی بین دو متغیر کمی نگرش مذهبی با رضایت زناشویی کارمندان زن تحلیل همبستگی استفاده می کنیم. جدول، ضریب همبستگی پیرسون و سطح معناداری و تعداد داده ها را نشان می دهد. بر اساس این خروجی از آن جایی که سطح معناداری کمتر مساوی با ۵ درصد است (۰/۰۵) معلوم می گردد همبستگی بین این دو متغیر وجود دارد و فرضیه ۱ پذیرفته می شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی (۰/۳۳) مقداری مثبت است مشخص می شود که بین دو متغیر همبستگی و رابطه مستقیمی وجود دارد. به عبارت دیگر با افزایش نگرش مذهبی، رضایت زناشویی نیز افزایش می یابد.

جدول ۱-۳: همبستگی مربوط بین نگرش مذهبی با رضایت زناشویی

همبستگی	نگرش مذهبی
رضایت زناشویی	۰/۳۳
سطح معناداری	۰/۰۵
تعداد	100

فرضیه ۲: بین نگرش مذهبی با سن کارمندان زن شهرستان دزفول رابطه معناداری وجود دارد.

برای بررسی ادعای وجود همبستگی بین دو متغیر کمی نگرش مذهبی با سن کارمندان از تحلیل همبستگی استفاده می کنیم. همانطور که در جدول مشخص است ضریب همبستگی پیرسون و سطح معناداری و تعداد داده ها را نشان می دهد. بر اساس این خروجی از آن جایی که سطح معناداری کمتر مساوی با ۵ درصد است (۰/۰۰۲) معلوم می گردد همبستگی بین این دو متغیر وجود دارد و فرضیه ۲ پذیرفته می شود. از آنجا که مقدار ضریب همبستگی (۰/۶۵) مقداری مثبت است مشخص می شود که بین دو متغیر همبستگی و رابطه مستقیمی وجود دارد. به عبارت دیگر با افزایش سن، نگرش مذهبی نیز افزایش می یابد.

جدول ۱-۴: همبستگی مربوط بین نگرش مذهبی با سن

همبستگی	نگرش مذهبی
سن	۰/۶۵
سطح معناداری	۰/۰۰۲
تعداد	100

بحث و نتیجه گیری:

اولین جوانه های ارتباط بین انسان ها، در حریم خانواده پدیدار می شود و بهترین خاستگاه روابط سالم، خانه و خانواده می باشد. رابطه خوشایند و آرام بخش زن و شوهر نه تنها مناسب ترین بستر رشد و شکوفایی و تعالی شخصیت آنها را فراهم می نماید، بلکه چنین رابطه ای از نیازهای ضروری فرزندان نیز به شمار می رود و به نوبه خود در رشد و تعالی آنها بسیار موثر است. صمیمیت زوجین در حد قابل قبول و انتظار، موجب تحکیم روابط محبت آمیز بین آنان می شود، تا آن جا که می توان گفت اصل اساسی در ازدواج موفق، ایجاد صمیمیت بین زوجین است. صمیمیت یک فرایند پویا است که بر اعتماد و احترام متقابل استوار است و آن یک نیاز واقعی است که ریشه درونی داشته، از نیاز بسیار اساسی برای دلبستگی نشأت می گیرد. اغلب پژوهشگران بر این باورند که وجود عقاید مذهبی تأثیر بسزایی در استحکام خانواده دارد. ایمان به خدا موجب می شود که نگرش فرد به کل هستی هدفدار باشد. عدم ایمان به خدا موجب می شود که فرد انسجام و آرامش نداشته باشد و همین امر موجب ضعف و منشأ اختلاف های بسیاری در زندگی خانوادگی می شود. پژوهش های انجام شده در این زمینه نشان داده اند که پایبندی به مذهب، عامل مهمی در پایداری ازدواج و رضایت زناشویی است. در نقطه مقابل، هر چه میزان مغایرت در باورهای مذهبی زوجین بیشتر باشد، میزان اختلاف آنها بیشتر خواهد بود. رضایت زناشویی بر اساس نگرشها و اعتقادات زوجها می تواند مشاجره ها، مشکل ها و چالش های پیش روی خود را با گفتگو و صبر و تحمل دو جانبه حل کند. نگرش مذهبی، اصلی وحدت بخش در میان زوجها است که به حل تعارض کمک می کند. مصلحتی و احمدی در پژوهشی نشان دادند زوجهای هر دو پایبند به مذهب، نسبت به زوج هایی که فقط یکی از آنها پایبند به مذهب بوده است، از رضامندی زناشویی بیش تری برخوردار بوده اند. در پژوهش حاضر نیز رابطه بین نگرش مذهبی و رضایت زناشویی زنان

کارمند شهرستان دزفول مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل داده ها ، می توان عنوان داشت بین نگرش مذهبی با رضایت زناشویی کارمندان زن دزفول رابطه معناداری وجود دارد. نتایج این فرضیه با نتایج منجزی و همکاران (۱۳۹۱)، امینی راستایی و همکاران (۱۳۹۴) و مشیریان فرحی و همکاران (۱۳۹۵) همسو بود. همچنین فرضیه دوم ، بین نگرش مذهبی با سن کارمندان زن شهرستان دزفول رابطه معناداری وجود دارد، نیز تایید شد. با توجه به مطالب بالا، مشخص شد که نگرش های مذهبی می تواند سبب فزونی رضایت زناشویی شود . البته این پژوهش مانند سایر پژوهش هایی که در حوزه علوم رفتاری و روانشناسی صورت می گیرند ، محدودیت داشت، از جمله تعداد کمی به طور داوطلبانه حاضر به همکاری در امر تحقیق شدند و مجبور بودیم به همین نمونه کم اکتفا کنیم . از این رو به محققین پیشنهاد می شود که در صورت امکان این پژوهش را با تعداد بیشتری از زوجین و با طول مدت ازدواج متفاوت تکرار کنند و نیز به مشاوران، روان شناسان و درما نگران خانواده توصیه می شود که از این روش درمانی برای بهبود رضایتمندی زناشویی زوجین مراجعه کننده استفاده نمایند .

منابع:

- ابراهیمی (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین عزت نفس و تعهد مذهبی دانشجویان مرکز اردکان، پایان نامه چاپ نشده کارشناسی
- امینی راستابی؛ زهرا، شیخی؛ نازی، خداوردیان؛ زهرا، خسروی راستابی؛ مجتبی (۱۳۹۴). نگرش مذهبی و رضایت از زندگی در زنان سالمند، اولین همایش ملی اسلام و سلامت روان.
- اورکی؛ محمد، فردآقایی؛ انوشه (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و میزان استرس با اعتیاد به اینترنت و رضایت زناشویی در زنان متأهل، مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت، ۶(۴)، ۱۳-۲۵.
- بشیریان؛ سعید، ساعتی عصر؛ محمدحسن، براتی؛ مجید، شکری؛ زلیخا، امدادی؛ شهره، فلاح؛ فاطمه، احمدی؛ خدیجه (۱۳۹۷). ارتباط نگرش مذهبی و سلامت روانی دانشجویان دانشگاههای شهر همدان، مجله دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، ۶(۱)، ۳۷-۴۵.
- مختاری؛ مریم، احمدی؛ سیروس، حجتی نیا؛ محبوبه (۱۳۹۵). رضایت زناشویی زنان و ارتباط آن با سرمایه فرهنگی زن و شوهر، خانواده پژوهی، ۱۲(۴۸)، ۵۵۵-۵۷۴.
- مشیریان فراچی؛ محمد حسن، اصغری ابراهیم آباد؛ محمد جواد، مشیریان فراچی؛ مریم، رازقی کاشانی؛ شمیم، توکلی؛ حامد (۱۳۹۵). ارتباط نگرش مذهبی با میزان رضایت زناشویی، سلامت روانشناختی و تابآوری، در کارمندان زندان، مجله ی پژوهش در دین و سلامت، ۲(۲)، ۳۳-۲۴.
- منجزی؛ فرزانه، شفیع آبادی؛ عبدالله، سودانی؛ منصور (۱۳۹۱). بررسی اثر ارتباط اسلامی و نگرش های مذهبی بر بهبود رضایت زناشویی، تحقیقات علوم رفتاری، ۱۰(۱)، ۳۰-۳۷.
- موسوی؛ سید علی، رحمانی؛ مهری، قنواتی؛ فاطمه زهرا (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین تعهد مذهبی و رضایت زناشویی، کنگره بین المللی فرهنگ و اندیشه دینی، قم، مرکز راهبری مهندسی فرهنگی شورای فرهنگ عمومی استان بوشهر، http://www.civilica.com/Paper-ICCRT01-ICCRT01_0933.html

-Demaris A, Mahoney A, Pargament KI. Sanctification of marriage and general religiousness as buffers of the effects of marital inequity. J Fam Issues 2010; 31(10): 1255-78.

-Kaplan, M., & Maddux, J. E. (2002). Goals and Marital Satisfaction: Perceived Support for Personal Goals and Collective Efficacy for Collective Goals. Journal of Social and Clinical Psychology, 21(2), 157- 164.

-Marsh R, Dallos R. Religious beliefs and practices and Catholic couples' management of anger and conflict. Clinical Psychology and Psychotherapy 2000; 7(1): 22-36.

-Allemand M, & Martin M. (2014). Personality traits and relationship satisfaction in intimate couples: Three perspectives on personality. European Journal of Personality, 28(2), 120-133.

